

บทคัดย่อ

การดำเนินโครงการวิจัยการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจอาหารชุมชน กรณีศึกษาบ้านติดต่อดำเนินการวิจัยตามแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยมีนักวิจัยท้องถิ่นประสานความร่วมมือกับทีมพี่เลี้ยง ภายใต้งานจังหวัดช่วยเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ของทีมวิจัย แบ่งช่วงระยะเวลาในการทำ การวิจัยเป็นระยะดังต่อไปนี้ ช่วงที่ 1 ช่วงค้นหาโจทย์วิจัยภายใต้สภาพปัญหาของชุมชน ช่วงที่ 2 พัฒนาโครงการเสนอแนวทางการดำเนินงาน ช่วงที่ 3 พัฒนาทีมวิจัย ช่วงที่ 4 ลงมือปฏิบัติการ การวิจัยภายใต้กรอบเนื้อหาที่พัฒนาขึ้น ช่วงที่ 5 นำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันวิเคราะห์หาแนวทางใน การดำเนินการปฏิบัติการในพื้นที่ ดังนั้นเป้าหมายสำคัญของการวิจัยการจัดการความรู้เพื่อพัฒนา เศรษฐกิจอาหารชุมชนคือแนวทางการพัฒนาภายใต้ข้อมูลปัญหาและศักยภาพของชุมชนที่ ค้นพบดัง ผลการศึกษาวิจัยพบแนวทางการพัฒนาในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

ทางเลือกและแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจอาหารชุมชนอย่างยั่งยืน จากการประเมิน โดยภาพรวม ของระบบอาหารภายในชุมชนบ้านติดต่อดำเนินการพัฒนา 3 แนวทางดังต่อไปนี้ แนวทางที่ 1 ด้านการพัฒนาระดับแปลงและ แนวทางการพัฒนาระดับแปลง

การฟื้นฟูระบบการผลิตอาหารจากสวนหลังบ้านและระบบเกษตรกรรมทางเลือก เพื่อ พัฒนาระบบการผลิตอาหารของชุมชนให้ปลอดภัย และพึ่งตนเองด้านปัจจัยการผลิตให้ได้มากที่สุด การศึกษาสภาพปัญหาและชี้ชัดปัญหาระดับแปลง ระดับชุมชน และสร้างกระบวนการพัฒนาระบบ เกษตรกรรมของชุมชน

การศึกษาค้นหา ทดลองคัดสรรชนิดพืชที่เป็นที่ต้องการของตลาด ปลูกง่าย ขายได้ เช่น ผักหวานบ้าน ผักขจร ผักเบญจรงค์ (อ่อมแซบ) อื่นๆ

การแสวงหาแนวทางการพัฒนาระดับแปลงแบบมีส่วนร่วม ประสานความร่วมมือกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมกัน การขอรับการสนับสนุนกระบวนการทำงานในพื้นที่เพื่อ ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตอาหารชุมชนเพื่อสุขภาวะองค์กรรวม คน สังคม สิ่งแวดล้อม จาก หน่วยงานที่เปิดให้มีการสนับสนุนเช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด เทศบาล เป็นต้น

การเชื่อมเครือข่ายผู้ผลิตอาหารปลอดภัย ประสานคุณค่าและเป้าหมายร่วมกัน ช่วยเหลือ เกื้อกูลสนับสนุนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน เกษตรทางเลือก กลไกกรรมธรรมชาติ และเครือข่ายอื่นๆ

การลงมือปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตอาหารตามแนวทางการผลิตเพื่อความปลอดภัยต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ตามฐานงานพัฒนากับกลุ่มคนที่สนใจและพร้อมที่เรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

แนวทางที่ 2 **ด้านการจัดการระบบตลาดชุมชน**

จากการศึกษาข้อมูลพบว่าชุมชนบ้านติดต่อมีศักยภาพในการผลิตอาหาร ได้เกินความต้องการในการบริโภคภายในชุมชน และเป็นชุมชนที่มีหน้าที่สำคัญในการผลิตอาหารสำหรับตลาดเทศบาลอำเภอเมืองเลย จากศักยภาพของพื้นที่ชุมชนใกล้เคียง เส้นทางคมนาคมสะดวก

การสร้างช่องทางการค้า ให้ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าจากผู้ผลิตโดยตรง การสร้างตลาดทางเลือก ศูนย์รวมสินค้าอาหารปลอดภัย การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ และการ พัฒนาและจัดการระบบตลาดที่เป็นธรรม

แนวทางที่ 3 **ด้านการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งอาหารตามธรรมชาติ**

จากการศึกษาข้อมูลเศรษฐกิจอาหารชุมชนพบว่า แหล่งที่มาของอาหารชุมชนที่สร้างมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ คือจากธรรมชาติเช่น แม่น้ำเลย ลำน้ำบึงใหญ่ น้ำกุดดิ่ง น้ำบึงชีเปิด เป็นต้น จากการศึกษาศาปเคราะห์ปัญหาการใช้ประโยชน์ในแหล่งทรัพยากรดังกล่าวร่วมกับชุมชนอื่นๆ แต่ขาดกติกาการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ดังจะเห็นได้จากสภาพปัญหาการเข้ามาหาหอยตากในบริเวณท้ายเขื่อนอย่างกันแม่น้ำเลย จนถึงทำน้ำวัดป่าสันติธรรมมาร่วม จากหมู่บ้านใกล้เคียง และจากต่างอำเภอ ข้อเสนอจากข้อมูลดังกล่าวจึงเสนอให้มี

การศึกษาและพัฒนากติกาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนขึ้นภายใต้การมีส่วนร่วมของคนภายในชุมชนเพื่อสร้างเงื่อนไขในการเข้าถึงทรัพยากรของชุมชนจากบุคคลภายนอกเป็นการจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อความยั่งยืน

การสร้างความตระหนักร่วมกันในชุมชนเพื่อให้เห็นความสำคัญของแหล่งผลิตอาหารตามธรรมชาติภายในชุมชน

การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อแสวงหาแนวทางการฟื้นฟูแหล่งอาหารธรรมชาติ